

142. Perjantaina 7 päivänä marraskuuta 1997

kello 13

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Ainoa käsittely

1) Aloite tilapäisen erikoisvaliokunnan
asettamisesta 4837

Aloite M 2/1997 vp (Toimi Kankaanniemi /skl)

Kolmas käsittely

2) Hallituksen esitys laiksi asumistuki-
lain muuttamisesta ”

Hallituksen esitys 157/1997 vp
Ympäristövaliokunnan mietintö 10/1997
vp
Lakialoite 73/1997 vp

Toinen käsittely

3) Hallituksen esitys laiksi opintotuki-
lain muuttamisesta 4838

Hallituksen esitys 140/1997 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö 19/1997 vp

Ainoa käsittely

4) Hallituksen esitys valtion asuntora-
haston varainhankintavaltuuksista vuon-
na 1998 4847

Hallituksen esitys 138/1997 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 25/1997
vp

Ensimmäinen käsittely

5) Hallituksen esitys laiksi indeksiehdon
käytön rajoittamisesta annetun lain 1 ja
2 §:n muuttamisesta 4847

Hallituksen esitys 159/1997 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 26/1997
vp

6) Hallituksen esitys laiksi verotusme-
nettelystä annetun lain ja eräiden siihen
liittyvien lakien muuttamisesta ”

Hallituksen esitys 163/1997 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 27/1997
vp

7) Hallituksen esitys laiksi tapaturma- ja
liikennevakuutuslaitoksilta vuodelta 1998
perittävästä maksusta ”

Hallituksen esitys 176/1997 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 28/1997
vp

8) Hallituksen esitys laeiksi opetus- ja
kulttuuritoimen rahoituksesta annetun
lain, valtionosuutta saavista kansanopis-
toista annetun lain 12 ja 28 §:n sekä opinto-
keskuslain 23 §:n muuttamisesta ”

Hallituksen esitys 122/1997 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö 20/1997 vp

9) Hallituksen esitys laiksi työturvalli-
suuslain 9 §:n muuttamisesta ”

Hallituksen esitys 57/1997 vp
Työasiainvaliokunnan mietintö 12/1997
vp
Lakialoite 85/1996 vp

L ä h e t e k e s k u s t e l u

10) Lakialoite laiksi ylivelkaantuneiden velallisten velkojen osittaisesta anteeksiantamisesta 4847

Lakialoite 109/1997 vp (Toimi Kankaanieniemi /skl ym.)

11) Lakialoite koulutusta koskevaksi lainsäädännöksi

Lakialoite 110/1997 vp (Timo Ihamäki /kok)

12) Lakialoite laiksi nestemäisten polttoainelaitteiden valmisteverosta annetun lain liitteenä olevan verotaulukon muuttamisesta

Lakialoite 114/1997 vp (Esko-Juhani Tenilä /va-r)

13) Lakialoite laiksi työntekijäin eläkelain 1 ja 12 b §:n muuttamisesta

Lakialoite 115/1997 vp (Päivi Räsänen /skl)

M i e t i n t ö j e n p ö y d ä l l e p a n o

14) Hallituksen esitys Puolan kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja suojaamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Hallituksen esitys 126/1997 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 17/1997 vp

15) Hallituksen esitys laiksi kuntien valtionosuuslain sekä kunnan talouden vakauttamisesta ja kuntaselvityksestä annetun lain 19 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys 134/1997 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 18/1997 vp

16) Hallituksen esitys maakuntajakolaiksi ja laiksi rakennuslain 18 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys 169/1997 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 19/1997 vp

17) Hallituksen esitys laiksi alueiden kehittämisestä annetun lain muuttamisesta 4847

Hallituksen esitys 168/1997 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 20/1997 vp

18) Hallituksen esitys laiksi julkisista hankinnoista annetun lain muuttamisesta ..

Hallituksen esitys 69/1997 vp
Talousvaliokunnan mietintö 24/1997 vp

19) Hallituksen esitys laiksi Teknillisen tarkastuskeskuksen muuttamisesta osakeyhtiöksi

Hallituksen esitys 146/1997 vp
Talousvaliokunnan mietintö 25/1997 vp

20) Hallituksen esitys laiksi teknologian kehittämiskeskuksesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys 214/1997 vp
Talousvaliokunnan mietintö 26/1997 vp

21) Hallituksen esitys laiksi naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain 25 §:n 4 momentin kumoamisesta sekä laiksi vapaaehtoisten lisäeläkejärjestelyjen tasa-arvoistamisesta

Hallituksen esitys 174/1997 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö 21/1997 vp

Puhetta johtaa puhemies Uosukainen.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Alaranta, Aura, Backman, Enestam, Haatainen, Hassi, Holopainen, Huotari, Jaakonsaari, Jansson, Juhantalo, Kaarilahti, Kantalainen, Kiviniemi, Kokkonen, Laakso, Lapiolahti, Lehtosaari, Leppänen J., Lämsä, Löy, Niinistö, Norrback, Nyby, Ojala R., Olin, Pietikäinen S., Pohjola T., Pykäläinen, Rinne, Saapunki, Sasi, Soininvaara, Takkula, Virtanen ja Vistbacka.

Ilmoitusasiat:**Lomanpyynnöt**

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä
sairauden vuoksi edustajat Kantalainen ja R. Ojala,
virkatehtävien vuoksi edustajat Backman, Enestam, Jaakonsaari, Kaarilahti, Kiviniemi, Laakso, Niinistö, Norrback ja Sasi sekä
yksityisasioiden vuoksi edustajat Haatainen, Hassi, Huotari, Juhantalo, Lehtosaari, J. Leppänen, Löf, Nyby, Olin, T. Pohjola, Rinne, Takkula ja Virtanen.

Uudet hallituksen esitykset

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentti on tänään antanut eduskunnalle hallituksen esitykset n:ot 218—222.

Kirjalliset kysymykset

Merkitään saapuneiksi vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot 866, 868, 871, 874—881, 883, 884, 886—903, 905—908, 910, 911, 913—920, 922, 926, 929, 931—934, 937—940, 942, 943, 947, 951, 956, 959, 961 ja 969.

Eduskunnan oikeusasiamiehen vaalin toimittaminen

Puhemies: Viime tiistain täysistunnossa ilmoitettiin, että eduskunnan oikeusasiamiehen vaali nelivuotiskaudeksi 1998—2001 toimitetaan tiistaina 18 päivänä marraskuuta 1997 pidettävässä täysistunnossa.

Ilmoitettuun vaalijankohtaan kohdistuvien yhteensattumien vuoksi ilmoitetaan, että vaali toimitetaan mainitusta ajankohdasta poiketen perjantaina 21 päivänä marraskuuta 1997 pidettävässä täysistunnossa. Hallitusmuodon 49 §:n mukaan vaali toimitetaan eduskunnan puhemiesvaalista säädettyssä järjestyksessä.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:**1) Aloite tilapäisen erikoisvaliokunnan asettamisesta**

Ainoa käsittely
Aloite M 2/1997 vp (Toimi Kankaanniemi /skl)

Puhemies: Esitellään ed. Kankaanniemen työjärjestyksen 34 §:n 2 momentin nojalla tekemä aloite tilapäisen valiokunnan asettamisesta. Keskustelu asiasta julistettiin päättyneeksi viime keskiviikon istunnossa.

Puhemiesneuvosto on ehdottanut, että ed. Kankaanniemen aloitteesta tehty ehdotus ei anna aihetta toimenpiteisiin.

Keskustelussa on ed. Kankaanniemi ed. Vistbackan kannattamana vastoin puhemiesneuvoston ehdotusta ehdottanut, että aloitteen ponsi hyväksyttäisiin ja että eduskunta siis asettaisi siinä tarkoitetun tilapäisen armahdusvaliokunnan, johon valitaan 17 jäsentä ja 9 varajäsentä.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka yhtyy puhemiesneuvoston hylkävään ehdotukseen, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. Kankaanniemen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 145 jaa- ja 10 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 42. (Ään. 1)

Eduskunta on yhtynyt puhemiesneuvoston hylkävään ehdotukseen.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Hallituksen esitys laiksi asumistukilain muuttamisesta

Kolmas käsittely, ainoa käsittely
Hallituksen esitys 157/1997 vp
Ympäristövaliokunnan mietintö 10/1997 vp
Lakialoite 73/1997 vp

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty, hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hyljätä.

Keskustelua ei synny.

Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus hyväksytään.

Eduskunta pysyy toisessa käsittelyssä tekevänsä päätöksessä lakialoitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen hyökkäämisestä.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Hallituksen esitys laiksi opintotukilain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 140/1997 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö 19/1997 vp

Puhemies: Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 19. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Korteniemi: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitykseen sisältyy sekä hyvää että huonoa. Hyvää on se, että täysimääräinen opintotuki ulotetaan myös 18-vuotiaille. Huonoa on uudistuksen rahoitustapa. Minusta on väärin parantaa opintotukijärjestelmää huonontamalla samalla joidenkin toisten opiskelijoiden opintotukea. Nyt kärsijöiksi joutuvat vanhempien omistamissa asunnoissa asuvat. Heidän asumislisänsä tulee laskemaan 854 markasta 350 markkaan kuukaudessa. Opetusministeriön virkamies arvioi sivistysvaliokunnassa, että tämä tulee koskemaan noin 3 000—4 000 opiskelijaa.

Tällaista muutosta on vastustettu hyvin laajasti. Opiskelijajärjestöt ovat tuominneet sen, samoin ympäristövaliokunta on yksimielisesti asettanut vastustamaan tätä. Mikäli muutos tehdään, siitä seuraa myös se, että opiskelijoiden asuntopula tulee entisestään pahenemaan. On myös arvioitavissa, että tätä lainsäädäntöä tullaan monella tavalla kiertämään. Tällainen on huonoa lainsäädäntöä.

Hyväksyn lakimuutoksen, joka koskee 18-vuotiaiden opintotukea, mutta tulen tämän asian kolmannessa käsittelyssä ehdottamaan lausumaa, jossa eduskunta edellyttää, ettei opintotukilain muutoksesta aiheutuvia lisäkustannuksia

rahoiteta muuttamalla asumislisän saamisen edellytyksiä.

Ed. Tykkyläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastauspuheenvuorona ed. Korteniemen puheenvuoron johdosta totean, että on aivan hyvä, että ministeri pystyi tätä lainsäädäntöä muuttamaan. Tässä on ollut käymässä niin, että vanhempien luona asuvilta opiskelijoilta oli menossa asumislisä kokonaan pois. Toivoisin kuitenkin, että tätä kohtaa voitaisiin korjata seuraavan budjetin yhteydessä asianmukaiseen järjestykseen.

Ed. Vehviläinen: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi opintotukilain muuttamisesta on hyvä siltä osin kuin se koskee opintorahan määrän korottamista myös 18-vuotiaiden osalta. Kuten hallitus lakiesityksessään toteaa, näin poistetaan ristiriita, joka on konkretisoitunut erityisesti silloin, kun yhteenlaskettu opintoraha ja laina on jäänyt alle toimeentulotuen ja työttömälle työharjoittelun ajalta maksettavan työmarkkinatuen. Tätä ristiriitaa ollaan kuitenkin paikkaamassa uudella ristiriidalla. Hallituksen esityksen mukaanhan osa opintotuki uudistuksen rahoituksesta otettaisiin leikkaamalla niiden opiskelijoiden asumistukea, jotka asuvat vuokralla vanhempiensa omistamassa asunnossa. Opiskelijoiden tukijärjestelmään oltaisiin leikkauksen myötä jälleen tekevässä uusi poikkeama kaikkien muiden kansanosioiden kohteluun verrattuna.

Asumistukia määriteltäessä yleensä ottaenkin oleellisempaa on, kuinka suurta vuokraa joutuu maksamaan, kuin se, kuka asunnon omistaa. Eli esitys epätasa-arvoistaa eri asumistukijärjestelmän piirissä olevien tukien entisestään ja on periaatteellisesti ongelmallinen, kuten Suomen yliopilaskuntien liitto lausunnossaan toteaa.

Miten vanhempien asunnon omistaminen olisi se tuomittava kytkös? Jos perusteena käytetään keinottelua, jonka mukaan opiskelija ei oikeasti maksakaan asumisestaan vuokraa vanhemmilleen, niin miten sitten tarkkaillaan kaikkia muita vuokranmaksutilanteita, joihin saattaa liittyä yhtä lailla keinottelua? Esimerkiksi vuokra ilmoitetaan suuremmaksi kuin mitä todellisuudessa maksetaan. Tätä voi harrastaa muiden vuokranantajien kuin omien vanhempiensa kanssa.

Arvoisa puhemies! Kansaneläkelaitoksen mukaan asunnon omistussuhteiden selvittämistä pitäisi vaatia noin 66 000:lta asumislisän saajalta. Tämä kuulostaa siltä, että byrokratia vain enti-

sestään lisääntyä ja ehkä tämäkin selvittely jotain maksaa. Kysyä voi, kuinka paljon tämä hidastaisi entisestään opintotukihakemusten käsittelyä. Tuhannet opiskelijathan ovat tänä syksynäkin vielä ilman päätöstä tämän vuoden opintotuestaan.

Tuen epääminen olisi myös helpohkosti kiertävissä, kuten ympäristövaliokuntakin totesi asumistukea käsittelevässä mietinnössään, joka hetki sitten kolmannessa käsittelyssä hyväksyttiin, ja näin ollen tavoiteltua säästöä ei saavutettaisi.

Miksi siis myös vanhempien omistamassa asunnossa vuokralla asuvien opiskelijoiden asumista tulisi tukea vastaavasti kuin muutakin asumista?

1) Yhteiskunnalle tulee halvemmaksi maksaa asumistukea näillekin opiskelijoille kuin rakennuttaa merkittäviä määriä pelkästään opiskelijakäyttöön tarkoitettuja asuntoja. Nimittäin on vielä niin, että opiskelijapaikkakunnat ovat kalliiden tonttimaiden paikkakuntia.

2) Tällä hetkellä opiskelija-asuntoja on yksinkertaisesti liian vähän. Etenkin lukukausien alussa ylioppilaskunnat järjestävät hätäapumajoitusta esimerkiksi patjamajoituksena asuntoa vailla oleville opiskelijoille.

3) Mitä suurempi paikkakunta, sitä huutavampi pula vuokra-asunnoista on. Uutisista on saatu kuulla, kuinka esimerkiksi pääkaupunkiseudulla jokaista vapaaksi tulevaa vuokra-asuntoa metsästä usea vuokralainen, vaikka vuokrat ja välityspalkkiot ovatkin korkeita.

4) Jokainen vanhempiensa omistamassa asunnossa asuva opiskelija on poissa vuokra-asuntomarkkinoilta taistelemasta vapaista asunnoista muiden asunnon tarvitsijoiden kanssa.

5) Jos yhteiskunnan järjestämiltä tai vapailta markkinoiltakaan asunnon saanti ei onnistu, niin eikö yhteiskunnan etu tällaisessa tilanteessa pikemminkin ole, että yksityiset henkilöt hankkivat asuntoja todellisessa vuokraamistarkoituksessa eikä vain keinottelumielessä äkillisiä hintojen nousuja odotellen, vaikka vuokralaisina sitten olisivatkin omat lähisukulaiset?

Edellä perustellen katson, että vanhempiensa omistamassa asunnossa vuokralla asuville tulee jatkossakin turvata saman suuruinen asumistuki kuin muillekin opiskelijoille. Tämä on oikeudenmukaista.

Ed. V i s t b a c k a : Arvoisa puhemies! Voi yhtyä hyvin pitkälle siihen, mitä ed. Vehviläinen totesi nimenomaan vanhempien asunnossa asu-

vien opiskelijoiden osalta. Mutta, arvoisa puhemies, eniten minua hämmästyttää tässä lakiesityksessä se, että tietoisesti säädetään laki, jota lähdetään kiertämään. Niin kuin ensimmäisessä käsittelyssä täällä todettiin, että ei mitään muuta kuin Internetiin ja muihin tiedotusvälineisiin viesti, että sellaiset opiskelijat, jotka asuvat vanhempiensa asunnossa, kyselevät samalta paikkakunnalta jonkun toisen opiskelijakaverin tilannetta. Jos on sama tilanne, niin sen jälkeen vain vuokrasopimus tehdään ristiin, ja tällöin ongelma on poistettu. Mutta niin kuin, arvoisa puhemies, totesin, vierastan sitä ajatusta, että lainsäädäntöä säädetään tietoisesti siten, että sitä lähdetään kiertämään.

Ed. H y s s ä l ä : Arvoisa rouva puhemies! Mielestäni on kohtuutonta ja epätasa-arvoista, että 18-vuotiaiden opiskelijoiden aseman parantaminen rahoitetaan heikentämällä toisten opiskelijoiden tukea. Nythän on niin, että monet vanhemmat ovat hyvin pienistä ansioista säästäneet osakkeen kaupunkiin, esimerkiksi maalaiset, koska he tietävät, että asuntopula opiskelupaikkakunnilla on suuri ja haluavat luonnollisesti omille lapsilleen parempaa kuin mitä itsellä on ollut. Nyt tällaista säästämistä, joka on ollut hyve, rangaistaan, mikä on mielestäni täysin väärin.

Lisäksi tämä heikentää lain kunnioittamista, koska jo nyt olen kuullut maakunnassa, että suunnitellaan jopa lain kiertämisiä. Ei kai voi olla lainsäätäjän tarkoitus, että jo lakia tehtäessä tiedetään, kuinka sitä voidaan kiertää? Mielestäni esitys on tältä osin hylättävä.

Ed. Z y s k o w i c z : Arvoisa rouva puhemies! On vaikea vaieta kuunnellessani tätä hurskaste-lua, mitä opposition edustajien suusta on kuultu. Ed. Hyssälä veti pohjat kertomalla, että tämäkin on nyt taas pienituloisiin kohdistuva ankara rangaistus.

Tässähän ei ole kyse mistään muusta kuin siitä, että oletetaan, että ne vanhemmat, jotka ovat vuokranneet asuntonsa omalle lapselleen, eivät viimeisen päälle vuokria omalta lapseltaan peri. Usein on tilanne se, että vanhemmat ovat hyvätulaisia ja hyvissä varoissa olevia, jotka ovat voineet ostaa asunnon, jonka ovat lapselleen vuokranneet. Useassa tällaisessa tilanteessa on täysin perusteltua olettaa, että he eivät tältä opiskelijanuorukaiseltaan, joka usein on tuloton tai pelkän opintotuen varassa elävä, viimeisen päälle vuokria peri. Tämä oletamus on kai yleisen

elämäkokemuksen valossa täysin perusteltu. Tämän oletuksen pohjalta on tehty se arvio, että tällaisissa tilanteissa asumislisä voisi olla pienempi, jolloin arveltaisiin, että se esimerkiksi sopivasti kattaisi vastikkeesta johtuvat kulut. Tällöin ollaan uskoakseni aika lähellä sitä elävän elämän todellisuutta, että tällaisissa tapauksissa lapset maksavat vanhemmilleen esimerkiksi vastikkeen mukaisen vuokran eivätkä koko vuokraa tai sellaista vuokraa, joka on markkinahintojen mukainen.

Kun puheenvuoroja on kuunnellut, tulee kyllä vakuuttuneeksi siitä, että opposition kannalta on aina väärin säästetty. Mitään yksittäistä ehdotusta, vaikka se olisi kuinka perusteltu, jos se puuttuu vähänkään mihinkään olemassa olevaan etuuteen, sitä ei olla valmiita hyväksymään. Parasta todella oli se, kun ed. Hyssälä kertoi, että tämäkin taas kohdistuu kaikkein pienituloisimpiin kansalaisiin, muka.

Ed. V e t e l ä i n e n : Arvoisa puhemies! Läkiesityksessä on toinen puoli hyvää, toinen puoli huonoa. Hyvää nimenomaan se, että 18-vuotiaiden opintotukea nostetaan, mutta heikkoa nimenomaan se, että vanhempiensa asunnossa asuvien asumistuki leikataan 350 markkaan saakka. Valtaosa on ostanut nämä asunnot nimenomaan sen vuoksi, että opiskelijapaikkakunnilla on huutava asuntopuute, ja monet näistä asunnoista on ostettu ja säästetty erittäin tiukasta.

Olen tehnyt talousarvioaloitteen, että ensi vuoden talousarvioon varattaisiin 30 miljoonaa markkaa, jotta vanhempiensa asunnossa asuvien opiskelijoiden opintotuki pystyttäisiin maksamaan entisen mallin mukaisesti.

Ministeri A n d e r s s o n : Arvoisa puhemies, fru talman! Asiasta käytiin aika pitkä keskusteltu pari päivää sitten, joten nyt on turha kaikkia argumentteja toistaa. Mielestäni on kuitenkin muistettava, mikä laissa on pääasia. Se on se, että nyt 18-vuotiaille maksetaan saman suuruinen opintotuki kuin vanhemmille, kotoa poissa asuville opiskelijoille. Se on ollut myös opiskelijoiden ja opiskelijajärjestöjen mielestä kaikkein suurin epäkohta tähän saakka. Nyt se korjataan. Se on täysin eri suuruus- ja tärkeysluokkaa kuin tämä säästö, joka oli pakko löytää jostakin, kuten tiedämme.

Tämä oli sosiaalinen tapa, mitä keksittiin. Niitä oli viisi kuusi eri vaihtoehtoa, mitä yritimme tutkia. Jokainen tietää, että tämä ei ainakaan kohdistu kaikkein köyhimpiin opiskelijoihin.

(Ed. Zyskovicz: Paitsi Hyssälä!) Tiedämme myös, että käytäntö on varmaan aika usein ollut sellainen, että opiskelija on asuessaan vanhempien omistamassa asunnossa nostanut täyden asumislisän eikä ehkä aina maksanut ainakaan käypää markkinavuokraa vanhemmilleen.

On tietysti tylsää, kun pitää säästää ja löytää, ei vastaava summa mutta osa tästä summasta, millä parannetaan 18-vuotiaiden opiskelijoiden tilannetta. Mutta kyllä minusta on vähän hurskastelua sanoa, että lain toinen puoli on niin huonoa, että pitäisi koko laki hylätä. Minusta tämä on kuitenkin aivan erinomainen asia, ja parempaa säästötapaa emme valitettavasti löytäneet.

Ed. V e h v i l ä i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin totean ministeri Anderssonille, että eihän kukaan ole vaatinutkaan koko lain hylkäämistä. Asia, missä säästö on liittyen vanhempien asunnossa asuviin opiskelijoihin ja heidän asumistukeensa, säädetään asetuksessa. Emme vaadi koko lain hylkäämistä.

Mutta sitä kyllä hieman ihmettelen, miten ministeri Andersson, vasemmistoliiton puheenjohtaja, voi pitää oikeudenmukaisena sitä, että opintotukea parannetaan toisten, järjestelmässä sisällä olevien heikennyksellä. Sitä en mitenkään voi ymmärtää.

Ed. A l a - H a r j a : Arvoisa puhemies! Kysymyksessä on hyvä laki, opintotuen laajentaminen 18-vuotiaille kodin ulkopuolella asuville. Kun kuitenkin meillä ei ole rahaa, mitä tähän laitettaisiin, niin silloin se täytyy jostain ottaa. Olen aivan samaa mieltä kuin ministeri Andersson: tämä vaihtoehto on paras niistä vaihtoehdoista, joita on ollut esillä.

Tässä on tuotu esiin sellaisia epäkohtia, että joudutaan lähettämään 66 000:lle kysely. Opintotukikeskuksen johtaja sanoi valiokunnassa, että tämä ei kovin paljon lisätyötä teetä, koska muutenkin joudutaan näitä tietoja kyselemään opiskelijoilta.

Sitten toinen asia, joka tuli esiin. Opiskelijoiden vuokra-asuntojen käyttö on vähentynyt. Minusta ovat aivan erilaisessa asemassa ne opiskelijat, joiden vanhemmat asuvat opiskelupaikkakunnalla, kuin ne opiskelijat, joiden vanhemmat asuvat jossain kaukana. Juuri näillä, joiden vanhemmat asuvat opiskelupaikkakunnalla, on ollut tässä suoraan sanoen keinottelumahdollisuus. Että keinottelumahdollisuutta on edelleen, se kyllä tiedostettiin valiokunnassa, mutta mi-

nusta pitäisi luottaa suomalaisten opiskelijoitten moraaliin, ettei lähdetä heti kaivamaan uusia kiertokonsteja.

Valiokuntahan korostaakin mietinnössään, että järjestelmän toimivuutta seurataan ja epäterveysiin käytäntöihin täytyy puuttua, joten kylä asiat ovat olleet tiedossa, mutta minusta tämä on kokonaisuutena hyvä ja hyväksyttävä uudistus.

Ed. Tykkyläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Anderssonin puheenvuoron johdosta totean, että oli ihan hyvä, että löydettiin rahoituskohde ja -lähde, että voitiin hoitaa tämä asia, joka olisi jäänyt kokonaan hoitamatta, niiden lasten opintotuki, jotka eivät asu kotona vanhempien luona, vaan muissa asunnoissa. Valvontajärjestelmää tulee tehostaa, se on merkittävä asia. Kuten ensimmäisessä puheenvuorossani totesin, totean edelleenkin, että seuraavana vuonna asia on hoidettava kuntoon, että näiden lapsien, jotka asuvat vanhempien luona, opintotuki on järjestyksessä. Toivon, että ministeri Andersson omalta osaltaan hoitaa ministerinä asiaa eteenpäin. Pää on auki ja tästä on hyvä edetä.

Oppositio voi tietenkin arvostella lainsäädäntöä, heillä on se oikeus, mutta myös arvostelussa pitäisi olla jonkinlainen kohtuus ottaen huomioon valtiontalouden tilanne.

Ed. Räsänen: Arvoisa puhemies! Olen pitkälti samaa mieltä kuin ed. Vistbacka, että suurin ongelma käsiteltävässä asiassa on se, että ollaan tekemässä lakia, joka suorastaan houkuttelee sitä kiertämään. Ajattelen, että tulisikin vakavasti varoa sitä, etteivät nuoret ihmiset oppisi sitä linjaa, että lait ovat kiertämistä varten.

Ihan samanlainen tilanne on tällä hetkellä sinänsä hyvässä pätkätöiden eläkevakuutuslaissa, jossa kotitalouksille annetaan velvoite joka maksa eläkevakuutusmaksu ja josta jo tiedetään, että valtaosa kotitalouksista ei koskaan tule tätä lakia noudattamaan.

Itse ajattelen, että leikkaus, jota nyt ollaan tekemässä, ei sinänsä kohdistu kaikkein vähäosaisimpiin opiskelijoihin. Nyt käsiteltävä laki on peruslähdekohtaltaan sinänsä hyvä, mutta kyllä tässä kohden taas kerran näemme sen, minikäläiseen ongelmalliseen tilanteeseen joudutaan, kun uudistukset yritetään väkijäisesti rahoittaa saman etuuden piiristä. Tätähän hyvin kuvasti ministeri Anderssonin toteamus, että oli pakko löytää jostain nämä rahat.

Ed. Aittonieminen: Rouva puhemies! Kylähän hallitus on tällä sellaisenaan pienellä asialla pilannut hyvän tarkoituksen ja ainakin saa poliittisen tappion tästä. Onhan tämä torso siihen verrattuna, kun esimerkiksi edellisen hallituksen aikana opintotukilakia muutettiin. Mutta me olemme täällä siihen niin tottuneita, ettei se millään tavalla kylmänä suihkuna tule. Hyvä tarkoitus tässä on varmasti ollut.

Ed. Zyskovicz puhui siitä, että yleensä asunnot annetaan ilmaiseksi, joskus ehkä yhtiövästike jää opiskelijan maksettavaksi ja he saavat asumistukilisän taskuunsa. Näin varmasti on erityisesti varakkaammissa perheissä, eikä oikein köyhillä ole tietysti varaa ostaakaan tällaista asuntoa. Se jää opiskelijan eduksi, ja asunnon omistajan eli vanhemman ainoa hyöty on se, että saa maksaa vähän niistä tuloista veroa, mitä merkitään veroilmoitukseen, koska tietty summa täytyy tietysti olla merkittynä, ennen kuin opiskelija itsekään saa asumistukea, ja kuittihan on lähetettävä verottajalle edelliseltä vuodelta.

On tässä loppujen lopuksi monia mahdollisuuksia. Ainahan voidaan tehdä sillä tavalla, että vuokraa oman asuntonsa muille ja lapselleen ulkopuolelta samalla hintaa toisen asunnon, jolloin asumistuki on täsmälleen sama kuin aikaisemminkin. Ainoa on se, että asunnon omistaja itse jää verotuksellisesti tappiolle.

En ihan välttämättä näe, että tässä niin valtaavan rikollisuuden aaltoon ryhdyttäisiin, että poliisivoimia sen takia kannattaisi lisätä. Ehkä tarvitaan muuten, mutta ei sellaisenaan tämän asian takia. Sellaisenaan tämä asia kuitenkin hallituksen hyvän tarkoituksen pilaa, niin kuin keskustelussa on nähty. Ei tällaisia aukkoja pitäisi, ministeri Andersson, jättää. Se kääntyy aina itseään vastaan, valitettavasti.

Ed. Zyskovicz (vastauspuheenvuoro): Vastauspuheenvuorona, rouva puhemies, olisin ed. Aittoniemelle todennut, että jos ongelmana on se, että tämä mahdollistaa väärinkäytökset, niin kuin kaikki tuki- ja sosiaalilainsäädäntö tekee, niin eikö se sitten ole väärinkäytöstä, jonka nykyinen järjestelmä mahdollistaa, jossa on olemassa varmasti lukuisia opiskelijoita, jotka saavat täysimääräisen opintotuen asumislisän sen vuoksi, että maksavat mukamas omille vanhemmilleen täysimääräistä vuokraa eivätkä sitä kuitenkaan maksa. Tämä on nykyinen järjestelmä. Millä tätä valvotaan? Ei millään. Kuitenkin ne, jotka moittivat, että uusi järjestelmä on sen takia huono, että se voi johtaa väärinkäytöksiin, joita

ei pystytä valvomaan, kiivaasti puolustavat nykyjärjestelmää, joka myös on huono tässä valossa ja johtaa väärinkäytöksiin, joita ei pystytä valvomaan. Eli jotain logiikkaa tietysti toivoisi teidänkin puheenvuoroiltanne.

Kaiken kaikkiaan opposition arvostelu osoittaa mielestäni sen, että mistä tahansa säästät, vaikka kuinka perustellusti, vaikka kuinka sosiaalisesti ja oikeudenmukaisesti, niin aina ollaan moittimassa.

Ed. Räsänen sanoi, että ministeri Anderssonin puheenvuoro osoitti, että tässä on juuri se heikkous, kun tämä pitää jostakin rahoittaa. Tietysti se pitää jostain rahoittaa, jos etuuksia toisaalla parannetaan. Mistä ed. Räsänen rahat sitten tulevat, jos ei niitä tarvitse mistään rahoittaa ja mistään ottaa pois?

Tässä on etsitty ja löydetty oikeudenmukainen tapa rahoittaa se uudistus, joka on tärkeä, niin kuin ministeri Andersson kertoi, joka koskee opintotuen parantamista eräiden opiskelijoiden kohdalla, jossa tähän saakka on ollut kiistattomia ongelmia. Tämä rahoitustapa on perusteltu, ja väitän, että elävän elämän kokemusten valossa se on hyvin oikeudenmukainen. Uskon, että useissa tilanteissa on niin, että varakkaat vanhemmat, joilla pitää tietysti olla vähän varallisuutta, että ovat voineet ylimääräisen asunnon ostaa, eivät todellakaan näiltä köyhiltä opiskelijalapsiltaan peri viimeisen päälle markkinavuokraa.

Ed. K a l l i s : Arvoisa rouva puhemies! Kyllä minä suuresti ihmettelen, että ministeri Andersson ja ed. Zyskovicz sanovat, että oppositio hurskastelee, kun se viittaa niihin epäkohtiin, mitä tämä lakiesitys tuo mukanaan. Ministeri Andersson, kukaan ei ole esittänyt, että lakiesitys hylättäisiin. Te sanoitte ihmettelevänne, että oppositio haluaa hylätä tämän. Ei kukaan ole sellaista esittänyt. Me katsomme, että tämä tulee johtamaan siihen, että ihmiset siirtävät huoneiston muille, siirtävät sen sisaruksille tai kenelle sen siirtävät, ja tämä on aika lailla demoralisoivaa. Minä en viitsisi ottaa sellaista riskiä muutaman miljoonan markan edestä.

Hallitus arvelee, että nämä säästöt nousevat johonkin 12 miljoonaan markkaan vuodessa. Ed. Zyskovicz, ed. Räsänen on aikaisemmin niin kuin kristillinen liittokin esittänyt useita kertoja, miten me olisimme voineet toisin toimien säästää ei ainoastaan 12 miljoonaa vaan satoja miljoonia markkoja. Ei tietenkään tarvitse markkoja korvamerkitä, mutta kyllä on väärä kohde pihistä

ja säästää opiskelijoilta, vaikkakin he asuvat vanhempien omistamassa asunnossa. Olen täysin vakuuttunut siitä, että on sellaisia esimerkkejä, joihin ed. Hyssälä viittasi, sanotaan nyt ei niin varakkaita vanhempia, mutta säästäväisiä vanhempia, jotka ovat viimeisiä markkoja panneet asuntoon, jotta oma lapsi saisi hyvässä asunnossa asua ja menestyisi opinnoissaan.

Ed. G u s t a f s s o n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen mielenkiinnolla seurannut tätä keskustelua valiokunnan varapuheenjohtajan näkövinkkelistä. Sanotaan, että kärkeästä nyt kyllä tehdään härkänen. Olen samaa mieltä ed. Zyskoviczin kanssa siitä, että tämä asia on puitu tarkasti hallituksessa ja myös valiokunnassa, enkä haluaisi asiaa enempää politisoida. Mutta jos te nyt katsotte tätä vastalauseetta, mikä tähän mietintöön on laitettu, siinä on kolme keskustapuolueen edustajan nimeä. Siitä puuttuu yksi nimi, siinä ei ole mukana myöskään kristillisen liiton edustaja, mikä kertoo siitä, että myös oppositiopuolelta on paljon ymmärretty, itse asiassa hyväksytty se ratkaisu, minkä tässä on niin hallitus tehnyt kuin myös asiantuntijavalioikunta, joten ei nyt kannata haaskata tämän enempää energiaa ja aikaa tähän. Meidän ongelmamme tässä yhteiskunnassa niin opiskelijoitten kannalta kuin muutenkin ovat ihan muualla kuin tässä lakiesityksessä.

Ed. Z y s k o w i c z (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Otan ed. Gustafssonin neuvosta onkean ja käytän tässä keskustelussa viimeisen puheenvuoron. Vastaan ed. Kallikselle ja sanon, että oppositio hurskastelua on mielestäni ensinnäkin se, että, kuten ed. Hyssälä, väitetään, että tämäkin säästö nyt kovasti kohdistuu kaikkein vähäosaisimpiin kansalaisiin. Ei varmasti näin ole, koska kaikkein vähäosaisimmat eivät voi ostaa kalliilta opiskelijapaikkakunnalta ylimääräistä asuntoa, jonka sitten edelleen omalle lapselleen vuokraisivat.

Toinen hurskastelun aihe on mielestäni huoli siitä, että tämä johtaa lain kiertämiseen ja sitä kautta väärinkäytöksiin. Siihenkin jo totesin, että kiertämistä ja väärinkäyttöä on myös se nykyisen lain puitteissa tapahtuva toiminta, jossa opiskelija nostaa opintotuen asumislisän täysimääräisenä eikä kuitenkaan maksa täysimääräisesti vuokraa asumisestaan omille vanhemmilleen, jotka hyvin ymmärrettävistä syistä eivät peri omalta lapseltaan täyttä vuokraa, vaan haluavat tukea häntä sillä tavoin, että hän voi asua

heidän omistamassaan asunnossa ilman, että joutuu maksamaan viimeisen päälle vuokraa.

Mitä tulee siihen, että ed. Räsänen ja kristillinen liitto on jo aikaisemmin esittänyt satojen miljoonien säästökohteita, ed. Kallis, ne sadat miljoonat on käytetty ja viimeistään tullaan käyttämään siinä vaiheessa, kun te budjetin yhteydessä esitätte paljon yli sen meneviä uusia menokohteita.

Mitä tulee näihin opiskelijoihin, joilta tässä otetaan, ne vanhemmat, jotka perivät viimeisen päälle vuokraa tältä köyhältä, varattomalta opiskelijalapseltaan, ovat tältä opiskelijalta enemmänkin ottamassa kuin nyt hallitus tällä esitetyllä politiikallaan. On paljon sellaisiakin tilanteita toki, mihin tässä viitattiin, että ihan viimeisillä markoilla ovat vanhemmat asunnon lapsensa käyttöön ostaneet, mutta uskon kuitenkin ja yleinen elämäntapamietelmä on se, että suurimmassa osassa tapauksista tilanne ei ole tämä.

Toivoisin kaiken kaikkiaan rehellisyyttä vähän oppositionkin penkeiltä.

Ed. V e h v i l ä i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä haluaisin nyt kyllä erityisesti ed. Zyskowitzille sanoa: Voisitteko ottaa edellisen asian käsittelyn kohdalta ympäristövaliokunnan mietinnön käteenne ja sieltä sivun 4, jossa ympäristövaliokunta yksimielisesti ottaa kielteisen kannan vanhempien asunnossa vuokralla asuvien opiskelijoitten asumistuen poistamiseen, (Ed. Zyskowitz: Ei sitä poisteta!) ja kun kääntää seuraavan sivun, siellä lukee myös kokoomuslaisten edustajien nimiä. Eli minä en voi ymmärtää, miten ed. Zyskowitz nyt hyökkää vain oppositiota kohtaan. Korostan sitä, että ympäristövaliokunta yksimielisesti on tässä asiassa samaa mieltä kuin sivistysvaliokunnan mietinnön vastalauseessa olevat keskustalaiset.

Ed. K a l l i s (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä ed. Gustafsson osui oikeaan, kun pienestä asiasta puhutaan paljon. Mutta tämä asia on siinä mielessä merkityksellinen, että se koskee 3 000 opiskelijaa ja säästö on noin 12 miljoonaa markkaa. Minä en ymmärrä, minkä takia pitää ärsyttää niitä 3 000 opiskelijaa näin pienen rahasumman takia. 12 miljoonaa on valtiontaloudessa hyvin pieni summa ja se vielä koskee sitä ryhmää, joka on yhteiskunnassa kuitenkin aika heikko. Minä sanoisin, ettei tämä koske varakkaita vanhempia vaan se koskee opiskelijoita. Siinä mielessä en ymmärrä, minkä

takia ed. Zyskowitz niin paljon puhuu jatkuvasti hurskastelemisesta, kun siitä asiasta puhumme, kun puhumme siitä, että opiskelijoiden asemaa ei heikennettäisi.

Totta kai me tulemme esittämään budjetin yhteydessä paljon lisämenoja. Se on aivan selvä asia. Me olemme yrittäneet säästää tähän mennessä. Se ei ole onnistunut. Me tulemme esittämään sellaisia kohtia, jotka meidän mielestämme ovat tärkeitä. Me emme ole suurten veroalennusten kannalla, niin kuin esimerkiksi ed. Zyskowitz. Me käyttäisimme niitä markkoja toisin, edes pienen osan tähän tarkoitukseen, mutta ennen kaikkea työllisyyden edistämiseksi.

Ed. R ä s ä n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Gustafssonille haluan vielä vastata, kun hän sanoi, että kristillisen liiton edustaja ei ollut mukana vastalauseessa. Keskustelimme ryhmässä tästä ja kyllä tämä kanta ja se, että ei oltu mukana vastalauseessa, johtui pitkälti siitä, että olemme hyväksymässä tämän esityksen. Emme esitä mitään pykälämuutoksia ja tulemme kolmannessa käsittelyssä tämän hyväksymään. Mutta mielestäni on erittäin tärkeää, että tässä tilanteessa, kun tästä keskustellaan, nostetaan esiin ne ongelmat, joita tästä seuraa ja jotka myös näkyivät esimerkiksi ympäristövaliokunnan lausunnossa.

Ed. A n t v u o r i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Kalliksen puheenvuoron johdosta on todettava, että on varmasti totta, että ärsytämme opiskelijoita, mutta toisaalta minusta tämän lain kohdalla voi olla niinkin, että osoitamme oikeudenmukaista suuntaa, koska kyllä kai opiskelijatkin ymmärtävät sen, että valitettava realiteetti on kuitenkin se, että edelleen on pakko tehdä säästöjä. Niitä ei ole helppo tehdä silloin, kun valintoja tehdään niin, että on valittava vähemmän tarvitsevista enemmän tarvitsevat. Kai oikeudenmukaisuuden valossa on kuitenkin yritettävä nähdä se, kuka on heikommassa asemassa suhteessa toiseen? Kyllä kai tämän lain kohdalla nyt kuitenkin on niin, että olisi epäoikeudenmukaista tukea varakkaita vanhempia, kun on niitäkin vanhempia, jotka eivät voi ajatellakaan, että he voisivat ostaa lapselleen oman asunnon tai ostaa itselleen asunnon, jossa lapsi voisi asua.

Ed. S a a r i n e n : Arvoisa rouva puhemies! Kuten olemme huomanneet, hallituksen esitys on varsin ristiriitainen, koska se on johtamassa

jossakin määrin uudensuomenlainen lain kiertämismahdollisuuteen. Yksi asia on kuitenkin varma: verottaja ottaa omansa. Tehdään kuitteja tai ei, liikkuu raha tai ei, verottaja on tässä asiassa aika vahvoilla.

Mielestäni meidän täällä eduskunnassa ei kannattaisi paljon rakennella spekulatiivisia malleja sen johdosta, millä tavalla lakia, nykyistä lakia tai säädettävää lakia, kierretään tai voidaan kiertää tai tullaan tulevaisuudessa kiertämään. Meidän pitäisi paremmin tuoda sosiaalisia oluttuuksia esiin. Olen iloinen kuulemastani kokouksen suunnalta, että nimenomaan kokouksen suunnalta löytyy myös sosiaalista mieltä.

Tämä hallituksen esitys pitää sisällään pikkuisen huonoa, mutta se pitää paljon enemmän sisällään kuitenkin hyviä elementtejä, joita voi kannattaa. Esimerkiksi asumislisä niille opiskelijoille, jotka asuvat vanhempien omistamassa asunnossa, 350 markkaa kuukaudessa, olisi voinut olla jopa pikkuisen korkeampi, satasen pari korkeampi, niin se olisi vähän lohduttanut niitä vanhempia, jotka nyt joutuvat tyytymään pienempään vuokratuloon kenties. Sen sijaan asunnonomistajia lohduttanee kuitenkin se, että kyllä niiden asuntojen arvo markkinoilla yleensä nousee. Kun lapsen tai lasten opiskelu päättyy, sieltä voi kuitata myös aika hyvät myyntivoitot.

Ed. M a n n i n e n : Arvoisa rouva puhemies! Ed. Zyskowitzille toteaisin ensin, että hänen yleinen elämäntilanteensa lähinnä rajoittuu ilmeisesti Helsingin rikkaimpiin piireihin, joten tältä kannalta ymmärtää hänen näkemyksensä.

Mitä tulee nykyjärjestelmään, varmasti siinäkin on nämä puutteet, mutta nykyjärjestelmä takaa sen, että jos opintotukea on haettu, vanhemmat joka tapauksessa joutuvat veron maksamaan siitä, olipa rahaa maksettu tai ei.

Mitä tulee siihen, että ei ole rahaa, minun mielestäni on tietysti hyväksyttävä peruste karsia silloin, kun ei ole rahaa, mutta karsinta täytyy toteuttaa sosiaalisesti oikeudenmukaisesti eikä asunto ole varakkuuden mitta. Tämähän johtaa siihen, että vaikka omistaisi miljardilla osakkeita, kun ei ole omaa asuntoa, silloin voi saada asumistuen, kun sen sijaan se työlläinen, joka on viimeisillä säästö- ja velkarahoilla useimmiten hankkinut asunnon turvatakseen opinnot, jää sitten pienemmän vuokran varaan. Monet joutuvat myymään tämän asunnon, toivottavasti saatavaksi omansa pois.

Jos halutaan säästöt, siihen oppositiokin on

valmis. Mutta jos se on välttämätön, se olisi tehtävä vanhempien tulojen ja varallisuuden mukaan eikä sen mukaan, missä muodossa varallisuus vanhemmilla on. Tässä karsinnassa ei ole sosiaalisesta oikeudenmukaisuudesta kysymys, niin kuin pitäisi olla silloin, kun karsintoja tehdään.

Ed. L a h t e l a : Arvoisa rouva puhemies! Vaikka olisi kuinka rikkaan talon poika, kun ei ole rahaa, niin ei ole rahaa, eikä sillä tavalla ole se juttu. Tässä tilanteessa, kun vähiä rahoja oikein kohdennetaan, minusta tämä on kuitenkin oikein. Kuitenkin ne, joiden vanhemmilla on varaa ostaa asunto, ovat kyllä rikkaampia kuin sellaiset, joiden vanhemmilla ei ole varaa. Jos miettii köyhyyden mittaria, edes monilla vanhemmilla ei ole omaa asuntoa, joten on todennäköistä, että he eivät ole pystyneet ostamaan myöskään tällaista asuntoa. Kyllä tämä siinä mielessä kohdentuu kuitenkin sellaisiin, joilla on vähän parempi mahdollisuus maksaa.

Niin kuin edellä on monissa puheenvuoroissa todettu, nykyistä lakia ilmeisesti on käytetty väärin. Tätäkin varmaan tullaan käyttämään väärin, ja näitä me emme varmaan ihan tarkkaan pysty kitkemäänkään pois. Itse syöhän koko jutussa on se, että valtiollaan toimin tästä lähtien pitäisi järjestää lisää opiskelija-asuntoja, jottei niitä tarvitsisi paikkakunnilta ostaa. Kysymys on siitä, että siellä on niukkuutta niin, että ei saa halpoja asuntoja eikä niitä ole tarjolla ja sitten pitää mennä ostamaan asunto.

Siihen suuntaan meidän pitäisi jatkossa painottaa valtion rakentamiseen käytettäviä varoja, että opiskelija-asuntoja olisi riittävästi saatavana ja ne olisivat edullisia kaiken lisäksi vielä.

Ed. K a u t t o : Arvoisa puhemies! Minä kuulun myös siihen ryhmään, joka ei pitänyt lakiesitystä sinänsä hyvänä, koska siihen sisältyy tosiaan kiertämisen mahdollisuuksia. On tietysti selvää, että ihmisten erilainen elämäntilanne aina aiheuttaa sen, että ei löydetä täysin tiivistä ratkaisua, joka olisi aivan oikeudenmukainen.

Toiseksi esitys osoittaa, että meillä on erittäin huono vuokra-asuntotilanne. Jos vuokra-asuntoja olisi riittävästi, niin tämän tyypisiin ratkaisuihin ei edes ajauduttaisi. Toisaalta pidän erittäin hyvänä sitä, että jotkut vanhemmat uhrautuvat vielä siinäkin mielessä, monet lainaa ottaen, että haluavat tukea lastensa asumista. Täytyy sanoa tietysti, että myös lapset ovat silloin pois vuokra-asuntotilanteesta.

Minä ymmärrän, että koska tässä on laskettu budjetillisesti monia asioita, esitys valitettavasti täytyy tässä muodossa hyväksyä, mutta samalla toivon sitä, että seurattaisiin sitä, tuleeko tästä todella säästöjä ja kuinka paljon vai oliko tämä väärä ratkaisu, jota on syytä ensi vuoden aikana korjata.

Ed. **V e h k a o j a** : Arvoisa rouva puhemies! Pidetään nyt mielessä, että esitetty laki on todella tärkeä parannus 18-vuotiaille. Pidetään myös mielessä, että muualla maailmassa semmoista ylellisyyttä kuin opiskelija-asunnot ei tässä laajuudessa ole ollenkaan tarjolla. Ollaan iloisia siitä, että meillä on lähtökohtaisesti tällainen tilanne Suomessa.

Mitä tulee vanhempien asunnoissa asuviin, niin tehty ratkaisu tarkoittaa sitä, että asumisliisä suunnilleen kai puolittuu siitä, mitä se on tänä päivänä. Se on parempi ratkaisu kuin ei mitään. Siinä mielessä se on tietysti huono, että jos on lainarahalla liikenteessä, tuki ei peitä esimerkiksi korkokuluja. Myös itsellenikin on tullut jo valmiiksi kentältä tietoja, että heillä on jo paperit valmiina allekirjoituksia vaille, että vaihtavat asuntoja joko ihan fyysisesti tai sitten ainoastaan paperilla.

Sanoisin sitten vielä, että kyllä meidän yhteiskunnassamme on jonkinlainen traumaattinen suhtautuminen jopa pienomistamiseen. Sosiaaliturvajärjestelmät palkitsevat sitä, että kuluttaa eikä säästä. Piensäästäjä, joka käyttää liikkumavaraansa pienienkin omaisuuden hankkimiseen, on tässä mielessä heikommassa asemassa. Tässä mielessä kannattaisi ottaa pöydälle eri lait ja katsoa, miten johdonmukaisia niissä ollaan. Kyllä minä pikkuisen olen tästä pahoillani, koska toimeentulotukihan on esimerkiksi tyypillisesti lainsäädäntö, joka antaa ihmiselle kaiken anteeksi, antaa kaiken elämän varrella varhemmin toteutetun, kerskakulutuksenkin, jos niin halutaan, kaiken se antaa anteeksi. Sitä ei tarvitse koskaan enää katua tässä mielessä. Kyllä tässä olisi tarkennuksen paikka.

Ed. **K o r t e n i e m i** : Arvoisa rouva puhemies! Minusta on väärin, että tämän hyvän uudistuksen rahoitus hoidetaan sillä tavalla, että rahat otetaan toisilta opintotuuksajilta. Minusta kenenkään opiskelijan opintotuki ei ole tällä hetkellä liian hyvä. Siksi rahat tähän uudistukseen olisi pitänyt ottaa muualta kuin toisilta opiskelijoilta.

Oppositio ei hurskastele, vaan yrittää puolus-

taa kaikkia opiskelijoita, myös niitä, joille hallitus on tässä uudistuksessa kääntänyt selkänsä.

Ed. **J o h a n n e s K o s k i n e n** : Rouva puhemies! Tämä keskustelu huolestuttaa erityisesti niitä, jotka haluavat pelastaa pohjoismaisen hyvinvointiyhteiskuntamallin. Aika laaja yksimielisyys vallitsee siitä, että jotta me pystyisimme sosiaaliturvan pitämään yllä, meidän täytyy jatkossa kiinnittää enemmän huomiota tarveharkintaan eli siihen, että ehkä poistetaan tuki tai tehdään säästöjä siellä, missä varallisuutta muutenkin on. Siellä pystytään tulemaan ilman summittaisia, kaavamaisesti jaettavia tukia toimeen.

Tässä on ehkä selkeimpiä esimerkkejä, jossa puututaan sen kaltaiseen asumistuen kohtaantumiseen, jossa tuki ei ole välttämätön opiskelijan asumisen järjestämiseksi. Ihmettelen kyllä arvostelua. Tässä on oikeastaan opposition puolelta lähdetty vaatimaan, että pitäisi seuraavana askeleena saada korvausta asumistuen menettämisestä, jos asuu esimerkiksi vanhempien luona. Jos tätä logiikkaa seurataan, niin onhan oikeastaan sama, asutaanko omistusasunnossa samassa yksikössä vai toisessa osakkeessa. On kovin pitkälle mennyt automaattinen oikeus siihen, että saadaan tiettyä etuutta mahdollisimman laajana ihan riippumatta siitä, paljonko omasta takaa jo varallisuutta on perheellä tai talousyksiköllä.

Olisi tietysti hyvä, jos meillä olisi niin hyvät rahoitusolot, että pystyttäisiin tällaiset järjestelmät ylläpitämään, jakamaan mahdollisimman lauealti universaaleja tukia, mutta tällainen tilanne Suomen valtiolla ei valitettavasti ole nyt eikä ole lähimpään 10—20 vuoteen.

Ed. **K e m p p a i n e n** : Rouva puhemies! Suomen opintotukijärjestelmä ei ole laveaa, universaalia tukea verrattuna meillä joidenkin muiden väestöryhmien tukiiin. Kyllä opiskelijat ovat se ryhmä, jolle viimeksi on tuki järjestetty.

Keskustaoppositio on täysin oikeutettu arvostelemaan tämän pienen parannuksen rahoitustapaa, kun katsotaan, missä taloudellisessa tilanteessa nyt olemme ja kun katsomme, millaisessa tilanteessa varsinainen opintotukiudistus Ahon hallituksen aikana tehtiin. Silloin oli talouskriisi, mutta hallitus oli niin vastuuntuntoinen, että se pani myös siinä tilanteessa tuoretta rahaa parisataa miljoonaa tähän uudistukseen. Kun katsotaan näitä periaatteita ja tätä taustaa vasten, niin minusta ei kyllä ole oikeu-

tettua, että arvostelu nähtäisiin vain populistisena puheena. Olihan hallituksella esimerkiksi tämän vuoden budjetin rakentaessaan 6 miljardin markan verohelpotusvara suurituloisille, mutta nyt tätä muutaman miljoonan markan uudistusta ei voida rahoittaa koko yhteiskunnan toimesta.

Ed. Tiuri: Arvoisa puhemies! Kun olen kuunnellut tätä keskustelua, niin hieman ihmetyttää sen henki. Täällä selitetään, että näitä lakeja voi kiertää. Minusta kun me säädämme tavallisia lakeja, ne on tarkoitettu rehellisille suomalaisille noudatettaviksi. Jos epärehellisiä varten säädetään, niin ne ovat rikoslakiin kuuluvia. Siitä syystä minusta on kummallista, että jopa kristillisten ensimmäisenä lähtökohtana on se, että lakia kierretään ja että esitetään jo hyviä neuvoja, miten sitä voi kiertää. En tiedä, onko Suomessa moraaliksi mennyt niin alas, että tällais-takin lakia heti ruvetaan kiertämään. Uskon, että kuitenkin suurin osa suomalaisista on edelleen rehellisiä ja toimii säädettyjen lakien mukaan, ainakin he yrittävät toimia.

Ed. Kallis (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! En tiedä onko oikein puhua kiertämisestä, jos joku siirtää huoneiston toiselle henkilölle, jotta saisi enemmän tukea yhteiskunnalta. En tiedä onko se kiertämistä. Jotkut voivat pitää sitä kiertämisenä. Miksi minä sanoin, että näin todennäköisesti tulee tapahtumaan, johtuu siitä, että kun elokuussa ensimmäiset huhut alkoivat tulla, että hallitus suunnittelee tällaista, niin varsin moni niistä piireistä, joita ed. Tiuri edustaa, otti yhteyttä ja kysyi, onko tässä perää. Tietenkin he myös suunnittelivat kaikenlaisia muutoksia.

Ed. Tiusanen: Arvoisa puhemies! Ed. Kempainen totesi juuri, että Ahon hallituksen aikana tilanne oli paljon hankalampi. Kuitenkin Ahon hallituksen aikainen taloudellinen katastrofi ja myös sitä edeltäneet päätökset tuntuvat tänään ja tulevaisuudessa myös suurtyöttömyyden, valtionvelan hoitamisen ja velkaantumisen muodossa, eli ei taloudellinen tilanne todellakaan ruusuinen eikä hyvä tälläkään hetkellä ole.

Toteaisin kuitenkin sen kaikkein keskeisimman asian, että opintotukea parannetaan 18 vuotta täyttäneiden osalta. Se on tasa-arvokysymys ja tärkeä edistysaskel, ja nyt keskustelu kuitenkin on juuttunut ikään kuin toissijaiseen kysymykseen.

Ed. Kempainen: Rouva puhemies! Ed. Tiuasanen puheenvuoro meni vähän liian kauas. Halusin vain verrata sitä, miten eri hallitukset näitä uudistuksia ovat rahoittaneet, ja vielä sen rahoituksen määrää, mikä uudistuksiin on osoitettu.

Mutta kun todettiin, että tässä yllytettäisiin kiertämään, niin ei tämä ole keskustan eikä oppositiopuolueiden keksintö eikä pelko, että tätä kierretään. Tämä oli ensimmäinen reaktio, joka kansanedustajille tuli ja johon muun muassa ministeri Mönkäre reagoi. Ei se oikeastaan tunnu oikeudenmukaiseltakaan, koska kyllähän ne perheet, jotka tätä ovat suunnitelleet ja käyttäneet lasten asumista omassa asunnossaan hyväksi tähän asti, ovat sen tehneet täysin yhteiskunnan lakeja noudattaen ja valmistautuneet siihen keräten varat asuntoon varmasti hyvin niukoista rahoista monissa tilanteissa. Ei tätä pidä nähdä rikollisena vaan mahdollisuuden hyväksikäyttämisenä. Mutta tällä tavalla tämän asian estäminen on kyllä hallitukselta epäoikeudenmukaista ja turhaa.

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Ed. Zyskowitz alunperin käsitti minun puheenvuoroni väärin. Minä myönnän, että kun perheissä ja perheyhteisöissä vanhemmat ostavat asunnon, niin he kuittaavat vuokran saaduksi mutta eivät peri sitä, ja näin ollen vuokrasta saatava asumistukiosuus jää opiskelijan käyttövaroiksi. Enkä minä näe siinä olevan mitään rikollista sikäli, että vanhemmat, jotka kuittaavat vuokran saaduksi, maksavat siitä pääomaveron ilman muuta valtiolle, ja voisivat he kai rahan, joka jää hyödyksi, lapselle antaa opintotukena muutenkin. Eihän siinä sellaisenaan ole mitään, joka täyttäisi rikoksen tunnusmerkistöt.

Joka tapauksessa tässä tilanteessa on kysymys siitä, että lainmuutoksen jälkeen sellaiset opiskelijat, jotka asuvat vanhempiansa omistamassa asunnossa, tulevat menettämään tietyn määrän rahaa. On todennäköistä, että se kohdistuu etupäässä varakkaisiin perheyhteisöihin, tarkoitan vanhempia ja opiskelevaa lasta yhdessä. Mutta on varmasti niitäkin tapauksia, joissa, niin kuin ed. Kempainen sanoi, vähillä velkavarailta ostetaan tällainen asunto. Silloin se kohdistuu tietysti vähävaraiseen. Mutta myönnän, että varmasti tämä kohdistuu parempiosaisiin perheyhteisöihin pikemminkin kuin vähävaraisiin.

Ed. Vistbacka: Arvoisa puhemies! Ed. Tiuri puhui moraalista. Itse toteaisin, että minun

mielestäni silloin kun etukäteen tiedetään, että lakia lähdetään kiertämään, ei sellainen ole sopivaa lainsäädäntöä. Olen kuullut, että eräillä yliopistopaikkakunnilla on jo ilmoitustauluilla ilmoitukset siitä, että halutaan vaihtaa asunto päikseen ja tehdä vuokrasopimus, jolloin saadaan asianomaiset tuet.

Ed. R ä s ä n e n : Arvoisa puhemies! Ed. Tiuri arvosteli kristillisten puhevuoroja. Toimme esiin lain seurauksena tulevat ongelmat. Ei tässä ole kysymys rikollisuudesta, kuten hän sanoi, vaan aivan lain mukaisesta lain kiertämisestä, joka ei kuitenkaan ole toivottava eikä järkevä järjestelmä.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 11, 28 ja 31 §, voimaantulosäänös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Poistoja päiväjärjestyksestä

P u h e m i e s : Päiväjärjestyksestä poistetaan 4)—13) asia.

14) Hallituksen esitys Puolan kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja suojaamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Hallituksen esitys 126/1997 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 17/1997 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti tiistaina 18 päivänä marraskuuta 1997 pidettävään täysistuntoon.

15) Hallituksen esitys laiksi kuntien valtionosuuslain sekä kunnan talouden vakauttamisesta ja kuntaselvityksestä annetun lain 19 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys 134/1997 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 18/1997 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti tiistaina 18 päivänä marraskuuta 1997 pidettävään täysistuntoon.

16) Hallituksen esitys maakuntajakolaiksi ja laiksi rakennuslain 18 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys 169/1997 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 19/1997 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti tiistaina 18 päivänä marraskuuta 1997 pidettävään täysistuntoon.

17) Hallituksen esitys laiksi alueiden kehittämisestä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys 168/1997 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 20/1997 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti tiistaina 18 päivänä marraskuuta 1997 pidettävään täysistuntoon.

18) Hallituksen esitys laiksi julkisista hankinnoista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys 69/1997 vp
Talousvaliokunnan mietintö 24/1997 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti tiistaina 18 päivänä marraskuuta 1997 pidettävään täysistuntoon.

19) Hallituksen esitys laiksi Teknillisen tarkastuskeskuksen muuttamisesta osakeyhtiöksi

Hallituksen esitys 146/1997 vp
Talousvaliokunnan mietintö 25/1997 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti tiistaina 18 päivänä marraskuuta 1997 pidettävään täysistuntoon.

20) Hallituksen esitys laiksi teknologian kehittämisestä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys 214/1997 vp
Talousvaliokunnan mietintö 26/1997 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti tiistaina 18 päivänä marraskuuta 1997 pidettävään täysistuntoon.

21) Hallituksen esitys laiksi naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain 25 §:n 4 momentin kumoamisesta sekä laiksi vapaaehtoisten lisäeläkejärjestelyjen tasa-arvoistamisesta

Hallituksen esitys 174/1997 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö 21/1997 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti tiistaina 18 päivänä marraskuuta 1997 pidettävään täysistuntoon.

P u h e m i e s : Eduskunnan seuraava täysistunto on tiistaina 18 päivänä marraskuuta 1997 kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 14.00.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen